

Лекція. Характеристика творчого процесу.

План.

1. Етапи творчого процесу.
2. Інсайт.
3. Типи творців і стилі творчості.

1. Етапи творчого процесу.

Я раніше думал –

Книги делаются так:

Пришел поэт,

Легко разжал уста,

И сразу запел вдохновенный простак –

Пожалуйста!

А оказывается –

Прежде чем начнет петься,

Долго ходят, размозолев от брожения,

И тихо барахтается в тине сердца

Глупая вобла воображения.

Пока выкипчивают, рифмами пиликают,

Из любвей и соловьев какое-то варево,

Улица корчится безъязыкая –

Ей нечем кричать и разговаривать!

Маяковский В.В. Облако в штанах.

А.Л. Галін виділяє 8 етапів творчого процесу:

- 1) мотиваційний – бажання дізнатися нове – прояв інтересу до чогось або нерозуміння чогось;
- 2) знайомство з явищем, яке зацікавило, збір інформації про нього (безпосереднє вивчення, вивчення літератури, власного досвіду та ін.)
НЕБЕЗПЕЧНО – МОЖНА ЗУПИНИТИСЯ НА ЦЬОМУ, ЗАВ'ЯЗНУТИ У ЧУЖОМУ МАТЕРІАЛІ;

- 3) освоєння інформації, спроба зрозуміти сутність явища;
- 4) зародження та формування ідеї (у свідомості і несвідомому);
- 5) поява відчуття наближення до ідеї (образу, рішення, продукту та ін.): ніби щось є, але важко висловити;
- 6) інсайт – народження ідеї;
- 7) вираження ідеї;
- 8) втілення, життя ідеї.

2. Інсайт – провідна ланка творчого процесу.

Інсайт – (від **англ.** *insight* — проникливість, проникнення в суть, розуміння, осяяння, раптова здогадка, прозріння) — раптове осягнення нової ідеї, способу вирішення проблеми.

Різновиди проявів:

- а) у виборі (осягнення того, яка частина наявної інформації дає ключ до нового розуміння чогось, до нової ідеї, образу та ін.);
- б) у комбінуванні (осягнення того, як можна поєднати різні частини нової інформації);
- в) у порівнянні (рішення за аналогією).

Інсайту сприяє здатність водночас подумки уявляти:

- 1) два протилежні явища «янусіанське мислення»;
- 2) багато причинно-наслідкових ланцюжків.

Відтак передумови:

- висока творчо-пошукова мотивація;
- висока концентрація уваги;
- добра пам'ять.

3. Типи творців і стилі творчості.

- 1) аналітичний (схильність виявляти відмінності між об'єктами) і синтетичний (схильність виявляти схожість об'єктів)\$
- 2) імпульсивний (прагнення швидко реагувати у ситуації вибору) і рефлексивний (уповільнене реагування, рішення приймаються після тривалого аналізу альтернатив);

- 3) візуальний (спирається на наочно-символьні образи) і вербальний (орієнтація на аналіз термінів, понять, чисел);
- 4) дискурсивний (використовуються пояснення, міркування) і інтуїтивний (спирається на інтуїцію, інсайт);
- 5) адаптивний (орієнтація на пристосування) та інноваційний (подолання наявного);

4. Методи дослідження творчого процесу.

Самоспостереження:

- 1) Заплановане (фотографії «робочого дня», щоденники, психологічне тестування);
- 2) Стихійне (автобіографії, мемуари, сповіді та ін.).

Зовнішнє спостереження:

- 1) біографістика;
- 2) психологічні і соціологічні дослідження (фокус-групи, опитування);
- 3) експерименти.